

2024/1468

24.5.2024

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2024/1468**z dnia 14 maja 2024 r.**

w sprawie zmiany rozporządzeń (UE) 2021/2115 i (UE) 2021/2116 w odniesieniu do norm dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska, schematów na rzecz klimatu, środowiska i dobrostanu zwierząt, zmian w planach strategicznych WPR, przeglądu planów strategicznych WPR oraz zwolnień z kontroli i kar

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 43 ust. 2,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą ⁽²⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) W rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 ⁽³⁾ ustanowiono przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (zwanymi dalej „planami strategicznymi WPR”) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW). W rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2116 ⁽⁴⁾ ustanowiono zasady finansowania wspólnej polityki rolnej (WPR), zarządzania nią i monitorowania jej.
- (2) Mimo że rozporządzenia (UE) 2021/2115 i (UE) 2021/2116 zapewniają państwom członkowskim znaczną elastyczność oraz mają potencjał zmniejszenia obciążeń administracyjnych dla rolników, pierwszy rok praktycznego stosowania tych rozporządzeń za pośrednictwem planów strategicznych WPR wyraźnie pokazał, że pewne ograniczone dostosowania unijnych ram prawnych WPR są niezbędne do zapewnienia skutecznej realizacji planów strategicznych WPR oraz zmniejszenia obciążeń administracyjnych związanych z wdrażaniem planów strategicznych WPR i kontrolą niektórych wymogów.
- (3) Ponadto rolnicy borykają się z wyjątkowo szerokim zakresem wyzwań i niepewności. W szczególności ostatnie lata charakteryzowały się znaczną liczbą ekstremalnych zdarzeń meteorologicznych, w tym susz i powodzi w różnych regionach Unii. Zdarzenia te mają wpływ na produkcję i dochody, a także znacząco oddziałują na realizację i harmonogram normalnych praktyk agronomicznych. Wysokie ceny energii i nakładów oraz niepewność wynikająca z rosyjskiej wojny napastniczej przeciwko Ukrainie, koszty życia, inflacja, spadek wartości produkcji zbóż w 2023 r. oraz zmiana międzynarodowych przepływów handlowych doprowadziły do zwiększenia niepewności i presji na rolników. Współwystępowanie tych wydarzeń wywiera silną presję na rolników, aby dostosowali zarządzanie swoimi gospodarstwami i stosowanie praktyk agronomicznych, jako osoby zarządzające zasobami naturalnymi i jako podmioty gospodarcze.
- (4) W związku z tym istnieje potrzeba przeglądu i uproszczenia niektórych przepisów rozporządzeń (UE) 2021/2115 i (UE) 2021/2116 w celu zapewnienia, aby państwa członkowskie mogły lepiej dostosować swoje plany strategiczne WPR do potrzeb rolników oraz zapewnić rolnikom większą elastyczność w prowadzeniu działalności rolniczej, biorąc pod uwagę rosnące wyzwania, nieprzewidywalność pogody i niepewność gospodarczą.

⁽¹⁾ Dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym.⁽²⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 24 kwietnia 2024 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym) oraz decyzja Rady z dnia 13 maja 2024 r.⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiające przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013 (Dz. U. L 435 z 6.12.2021, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2115/oj>).⁽⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2116 z dnia 2 grudnia 2021 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylenia rozporządzenia (UE) nr 1306/2013 (Dz. U. L 435 z 6.12.2021, s. 187, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2116/oj>).

- (5) Art. 13 rozporządzenia (UE) 2021/2115 nakłada na państwa członkowskie obowiązek zapewnienia, aby wszystkie użytki rolne, łącznie z gruntami, które nie są już wykorzystywane do celów produkcyjnych, były utrzymywane w dobrej kulturze rolnej zgodnej z ochroną środowiska. Państwa członkowskie mają ustalić na szczeblu krajowym lub regionalnym minimalne normy dla rolników i innych beneficjentów w odniesieniu do każdej normy dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska wymienionej w załączniku III do tego rozporządzenia, zgodnie z głównymi celami każdej z tych norm, o których mowa w tym załączniku. Na ogólne cele, jakimi są ochrona gleby i jej jakość, realizowane przez normy 5, 6 i 7 dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska ma wpływ wiele czynników, takich jak rodzaj gleby, wybór upraw, warunki klimatyczne i pogodowe oraz przeszłe i obecne systemy użytkowania gruntów i gospodarki rolnej, takie jak rolnictwo ekologiczne, które wymaga innego podejścia do niektórych działań. Doświadczenie pokazuje, że mogą wystąpić sytuacje, w których nałożenie pewnych wymogów, bez należytego uwzględnienia tych czynników, takich jak ograniczenia dotyczące orki lub obowiązek zasiewu w określonym okresie, może mieć negatywny wpływ na niektóre gleby lub niektóre uprawy, a nawet zagrażać celowi ochrony gleby. Na podstawie normy 9 dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska ustanowiono zakaz przekształcania lub orania trwałych użytków zielonych wyznaczonych jako trwałe użytki zielone wrażliwe pod względem środowiskowym na obszarach należących do sieci Natura 2000. Doświadczenie pokazuje jednak, że mogą wystąpić wyjątkowe sytuacje, w których takie trwałe użytki zielone wrażliwe pod względem środowiskowym są niszczone, na przykład przez dzikie zwierzęta lub gatunki inwazyjne, a odpowiednie środki mające na celu rozwiązanie takich sytuacji, w tym wyjątki od zakazu orania danych obszarów w celu odtworzenia takich trwałych użytków zielonych, mogą być konieczne do zapewnienia, aby wymogi normy 9 dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska przyczyniały się do ochrony siedlisk i gatunków.
- (6) Rosnąca liczba ekstremalnych zdarzeń meteorologicznych i przypadków szkód na trwałych użytkach zielonych wyznaczonych jako trwałe użytki zielone wrażliwe pod względem środowiskowym powstałych w wyniku takich czynników jak dzikie zwierzęta lub gatunki inwazyjne, zwiększa częstotliwość występowania napotykanym przez rolników szczególnych problemów związanych ze stosowaniem wymogów norm 5, 6, 7 i 9 dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska, którym to problemom państwa członkowskie muszą sprostać. Istnieje również ryzyko, że takie wymogi byłyby nieproporcjonalne, biorąc pod uwagę ich rzeczywisty wkład w realizację celu ochrony gleby w przypadku norm 5, 6 i 7 dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska oraz ochrony siedlisk i gatunków w przypadku normy 9 dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska. Aby uniknąć takich sytuacji, państwa członkowskie powinny mieć możliwość ustanowienia szczególnych zwolnień z wymogów norm 5, 6, 7 i 9 dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska w celu rozwiązania szczególnych problemów związanych ze stosowaniem tych norm dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska, w oparciu o obiektywne i niedyskryminacyjne kryteria, takie jak typy gleby, uprawy lub systemy rolnicze lub szkody na trwałych użytkach zielonych powodowane między innymi przez dzikie zwierzęta i gatunki inwazyjne. Zwolnienia te powinny być ograniczone pod względem ich zasięgu obszarowego oraz nie powinny ograniczać wkładu tych norm w realizację ich głównych celów wymienionych w załączniku III do rozporządzenia (UE) 2021/2115.
- (7) Warunki pogodowe i ich wpływ na stan użytków rolnych mogą uniemożliwiać rolnikom i innym beneficjentom spełnienie w danym roku wymogów norm dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska, takich jak terminy i okresy działań. Aby uniknąć sytuacji, w której rolnicy podlegający takim wymogom są zobowiązani na przykład do wysiewu roślin w określonym terminie, podczas gdy warunki pogodowe w danym roku nie pozwalają na przeprowadzenie niezbędnych działań lub powodują, że przeprowadzenie niezbędnych działań byłoby możliwe wyłącznie przy wywołaniu poważnego negatywnego wpływu na glebę, takiego jak jej zagęszczenie, państwa członkowskie powinny mieć możliwość wprowadzenia tymczasowych odstępstw od tych wymogów przy wdrażaniu minimalnych norm dotyczących dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2021/2115. Zakres takich tymczasowych odstępstw powinien ograniczać się do rolników i innych beneficjentów lub do obszarów dotkniętych danymi warunkami pogodowymi, a państwa członkowskie powinny je stosować tylko tak długo, jak jest to absolutnie niezbędne.
- (8) Rozporządzenie (UE) 2021/2115 przewiduje szereg elementów i narzędzi służących państwom członkowskim do osiągnięcia celu szczegółowego, jakim jest przyczynienie się do powstrzymania utraty różnorodności biologicznej i odwrócenia tego procesu, wzmacnianie usług ekosystemowych oraz ochrona siedlisk i krajobrazu, o którym to celu jest mowa w art. 6 ust. 1 lit. f) tego rozporządzenia. Jednym z tych elementów jest system warunkowości. W szczególności norma 8 dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska, wymieniona w załączniku III do tego rozporządzenia, zawiera szereg wymogów, w tym obowiązek przeznaczenia pewnego udziału gruntów ornych na obszary i elementy nieprodukcyjne. Głównym celem normy 8 dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska jest utrzymywanie nieprodukcyjnych elementów i obszarów w celu poprawy różnorodności biologicznej w gospodarstwach rolnych. Państwa członkowskie mogą również opracowywać interwencje wspierające ten cel, takie jak ekoschematy, zgodnie z art. 31 rozporządzenia (UE) 2021/2115. W kontekście wyzwań i niepewności, które wynikają ze współwystępowania niekorzystnych zjawisk i niepewności gospodarczej, doświadczenie pokazało, że istnieje potrzeba poprawienia równowagi między różnymi narzędziami polityki przyczyniającymi się do ochrony i zwiększania różnorodności biologicznej, aby zapewnić rolnikom większą elastyczność w zakresie wkładu w realizację tego celu w zależności od konkretnej sytuacji ich gospodarstw oraz zapewnić większą rekompensatę finansową za taki wkład.

- (9) W szczególności, ponieważ obowiązek przeznaczenia pewnego udziału gruntów ornych na obszary i elementy nieprodukcyjne jest obecnie przewidziany w pierwszym wymogu normy 8 dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska wymienionej w załączniku III do rozporządzenia (UE) 2021/2115, rolnicy ubiegający się o płatności bezpośrednie i interwencje, o których mowa w art. 70, 71 i 72 tego rozporządzenia, muszą przestrzegać tego wymogu, nie otrzymując jednak z tego tytułu jakiegokolwiek rekompensaty poniesionych kosztów lub utraconych dochodów. W niektórych przypadkach może to skutkować znacznym obciążeniem finansowym zainteresowanych rolników i beneficjentów, w szczególności ze względu na fakt, że zgodnie z normą 8 dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska na gruntach ornych przeznaczonych na obszary lub elementy nieprodukcyjne nie jest możliwa żadna produkcja roślinna ani zwierzęca. Biorąc pod uwagę obciążenia i konsekwencje dla niektórych rolników oraz wyjątkowo szeroki zakres trudności i niepewności, z którymi się borykają, lepszą odpowiedzią na potrzebę utrzymywania obszarów i elementów nieprodukcyjnych na gruntach ornych byłoby narzędzie zapewniające większą elastyczność, a co ważniejsze, oferujące zachętę w postaci rekompensaty przynajmniej części poniesionych kosztów i utraconych dochodów związanych z takimi obszarami i elementami nieprodukcyjnymi. Należy w związku z tym zmienić art. 31 rozporządzenia (UE) 2021/2115, aby zapewnić ustanowienie przez państwa członkowskie wsparcia dla ekoschematów obejmujących – na gruntach ornych – praktyki na rzecz zachowania obszarów nieprodukcyjnych, takich jak grunty ugorowane, oraz praktyki na rzecz tworzenia nowych elementów krajobrazu.
- (10) Jednocześnie należy dostosować system warunkowości ustanowiony rozporządzeniem (UE) 2021/2115 poprzez usunięcie obowiązku przeznaczenia pewnego udziału gruntów ornych na obszary i elementy nieprodukcyjne z normy 8 dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska wymienionej w załączniku III do tego rozporządzenia. Obowiązek zachowania elementów krajobrazu, a także zakaz ścinania żywopłotów i drzew w okresie lęgowym i w okresie wychowu młodych ptaków, które są obecnie częścią wymogów normy 8 dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska, należy utrzymać w ramach systemu warunkowości w celu zapewnienia ochrony istniejących elementów krajobrazu na użytkach rolnych.
- (11) Państwom członkowskim należy zapewnić dodatkową elastyczność w zakresie zmiany ich planów strategicznych WPR, przy jednoczesnym zapewnieniu ich stabilności i możliwości zarządzania nimi, a także skuteczności administracyjnej procesu zmian. Doświadczenie pokazuje, że uwzględnienie szczególnych wymogów zarówno EFRG, jak i EFRROW w jednym wniosku w sprawie zmiany może stanowić wyzwanie. Jednocześnie należy ograniczyć liczbę zmian w roku kalendarzowym, aby zapewnić rolnikom i innym beneficjentom wystarczająco dużo czasu na uwzględnienie tych zmian, a także aby ograniczyć obciążenie administracyjne państw członkowskich oraz umożliwić Komisji ocenę zgodności tych zmian z unijnymi ramami prawnymi określonymi w rozporządzeniach (UE) 2021/2115 i (UE) 2021/2116 w terminach określonych w tych ramach prawnych. Z tych powodów maksymalną liczbę wniosków o zmianę planów strategicznych WPR należy zwiększyć do dwóch wniosków o zmianę na rok kalendarzowy, w uzupełnieniu do trzech kolejnych wniosków o zmianę planu strategicznego WPR, które mogą zostać złożone zgodnie z art. 119 ust. 7 rozporządzenia (UE) 2021/2115.
- (12) Zgodnie z art. 120 rozporządzenia (UE) 2021/2115 państwa członkowskie mają obowiązek ocenienia, czy ich plany strategiczne WPR wymagają zmiany w przypadku zmian aktów ustawodawczych wymienionych w załączniku XIII do tego rozporządzenia, oraz obowiązek powiadomienia Komisji o takich ocenach w określonym terminie. Ponieważ obowiązek ten okazał się uciążliwy dla państw członkowskich, a starania, jakie państwa członkowskie musiałyby podjąć w celu dokonania oceny pozostałej części okresu programowania planów strategicznych obecnej WPR, powinny być ograniczone – obowiązek ten nie powinien mieć zastosowania do zmian aktów ustawodawczych wymienionych w załączniku XIII, które to zmiany wejdą w życie po dniu 31 grudnia 2025 r.
- (13) Doświadczenie pokazuje, że jednoczesne wystąpienie wielu niekorzystnych zjawisk powoduje wyzwania dla rolników, co wymaga większej elastyczności i uproszczenia wdrażania planów strategicznych WPR w odniesieniu do niektórych norm dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska wymienionych w załączniku III do rozporządzenia (UE) 2021/2115.
- (14) Głównym celem normy 6 dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska wymienionej w załączniku III do rozporządzenia (UE) 2021/2115 jest ochrona gleb w najwrażliwszych okresach za pomocą wymogu dotyczącego minimalnej pokrywy glebowej w celu uniknięcia niepokrycia gleby roślinnością w takich wrażliwych okresach. Na projekt i wdrażanie wymogów w ramach normy 6 dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska, w większym stopniu niż w przypadku innych norm dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska, wpływa szeroki zakres czynników. W szczególności minimalną pokrywę glebową można zapewnić za pomocą różnych środków, które zależą nie tylko od warunków glebowych i klimatycznych, ale również od takich czynników jak wybór upraw i czas trwania sezonu wegetacyjnego w danym roku. Poza tym, okresy wrażliwe mogą też się różnić, w szczególności w zależności od konkretnych warunków glebowych i klimatycznych. Przy podejmowaniu decyzji dotyczących produkcji, a w szczególności decyzji dotyczących siewu, rolnicy i inni beneficjenci muszą ponadto być w stanie pogodzić wymogi normy 6 dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska z nieprzewidywalnymi warunkami pogodowymi. W świetle tych czynników państwa członkowskie powinny mieć możliwość bardziej elastycznego zarządzania wymogami normy 6 dobrej kultury rolnej gruntów zgodnej z ochroną środowiska niż zarządzania wymogami innych norm dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska oraz w sposób zapewniający wkład takich wymogów w osiągnięcie głównego celu tej normy, przy uwzględnieniu szeregu czynników, takich jak warunki glebowe i klimatyczne.

- (15) Państwa członkowskie powinny zatem mieć możliwość określenia głównych elementów normy 6 dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska oraz streszczenia ich w planach strategicznych WPR, zgodnie z art. 109 ust. 2 lit. a) rozporządzenia (UE) 2021/2115. Komisja powinna zapewnić, zgodnie z art. 13 ust. 1, art. 109 ust. 2 oraz art. 118 i 119 tego rozporządzenia, aby główne elementy normy 6 dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska określone przez państwa członkowskie były zgodne z głównym celem tej normy dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska.
- (16) Głównym celem normy 7 dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska wymienionej w załączniku III do rozporządzenia (UE) 2021/2115 jest zachowanie potencjału gleby. Biorąc pod uwagę, że do zachowania potencjału gleby może również przyczynić się dywersyfikacja upraw, a jednocześnie dla niektórych rolników jest ona prostsza do wdrożenia, w kontekście licznych presji i wyzwań, z którymi obecnie się oni borykają, państwa członkowskie powinny móc umożliwić rolnikom przestrzeganie normy 7 dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska również poprzez dywersyfikację upraw. Należy zatem ustanowić minimalne wymagania dotyczące dywersyfikacji upraw.
- (17) Ważne jest, aby WPR nadal przyczyniała się do realizacji celów środowiskowych określonych w art. 6 ust. 1 lit. d), e) i f) rozporządzenia (UE) 2021/2115 za pomocą wymogów warunkowości. Ważne jest również zapewnienie stabilności tych wymogów jako wspólnego poziomu odniesienia dla państw członkowskich i rolników. W związku z tym wymagania warunkowości przewidziane w rozporządzeniu (UE) 2021/2115 powinny nadal mieć zastosowanie do wszystkich rolników. W przypadku małych gospodarstw i administracji krajowych obciążenie administracyjne związane z kontrolami wymogów warunkowości przewidzianymi w rozporządzeniu (UE) 2021/2116 może być jednak nieproporcjonalnie wysokie. W związku z tym, oprócz elastyczności w odniesieniu do norm 6, 7 i 8 dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska, należy zmniejszyć obciążenie małych gospodarstw i administracji krajowych związane z kontrolami przewidzianymi w rozporządzeniu (UE) 2021/2116. Rolnicy, których gospodarstwa nie przekraczają maksymalnej wielkości 10 ha użytków rolnych, powinni zatem być zwolnieni z kontroli warunkowości pod względem wymogów podstawowych w zakresie zarządzania na podstawie prawa Unii oraz norm dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska. Ponieważ takie małe gospodarstwa stanowią 65 % beneficjentów WPR, ale stanowią jedynie około 10 % całkowitej powierzchni użytków rolnych, zwolnienie to uprościłoby pracę wielu rolników oraz administracji krajowych, nie ograniczając przy tym w znaczący sposób wkładu wymogów warunkowości w realizację ich celów.
- (18) Ponieważ powierzchnia użytków rolnych zarządzana w ramach małych gospodarstw jest ograniczona, a kary dla małych gospodarstw są na ogół niskie, stosowanie kar może prowadzić do nieproporcjonalnych obciążeń administracji państw członkowskich. Małe gospodarstwa zwolnione z kontroli warunkowości powinny zatem być również zwolnione ze stosowania kar administracyjnych za nieprzestrzeganie wymogów warunkowości.
- (19) Aby uniknąć nadmiernych kosztów i obciążeń administracyjnych związanych z kontrolami dotyczącymi warunkowości i kontrolami wzajemnej zgodności, beneficjentów, którzy otrzymują płatności obszarowe zarówno w ramach planu strategicznego WPR na podstawie rozporządzenia (UE) 2021/2115, jak i programu rozwoju obszarów wiejskich realizowanego na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013⁽⁵⁾ do dnia 31 grudnia 2025 r. i w związku z tym podlegają kontrolom warunkowości na podstawie rozporządzenia (UE) 2021/2116, należy zwolnić z kontroli wzajemnej zgodności i ze stosowania kar na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013⁽⁶⁾.
- (20) Ponieważ cel niniejszego rozporządzenia, a mianowicie rozwiązanie problemu wyjątkowo szerokiego zakresu trudności i niepewności, z którymi borykają się rolnicy, w drodze przeglądu i zmiany niektórych przepisów rozporządzeń (UE) 2021/2115 i (UE) 2021/2116, nie może zostać osiągnięty w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast możliwe jest jego lepsze osiągnięcie na poziomie Unii, może ona podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE). Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule, niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów.
- (21) Należy zatem odpowiednio zmienić rozporządzenia (UE) 2021/2115 i (UE) 2021/2116.

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 487, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1305/oj>).

⁽⁶⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 352/78, (WE) nr 165/94, (WE) nr 2799/98, (WE) nr 814/2000, (WE) nr 1290/2005 i (WE) nr 485/2008 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 549, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1306/oj>).

- (22) Aby zapewnić sprawne wdrożenie środków określonych w niniejszym rozporządzeniu w odniesieniu do norm 6, 7 i 8 dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska wymienionych w załączniku III do rozporządzenia (UE) 2021/2115, należy ustanowić przepisy przejściowe w odniesieniu do zmian planów strategicznych WPR przedłożonych przez państwa członkowskie do zatwierdzenia przez Komisję na podstawie art. 119 rozporządzenia (UE) 2021/2115 w 2024 r. oraz w odniesieniu do skutków tych zmian w 2024 r. przed ich zatwierdzeniem przez Komisję.
- (23) Z uwagi na potrzebę zapewnienia rolnikom większej elastyczności w prowadzeniu działalności rolniczej, biorąc pod uwagę rosnące wyzwania, nieprzewidywalność pogody i niepewność gospodarczą, z którymi się borykają, oraz pilną potrzebę rozwiązania problemu skutków tego wyjątkowo szerokiego zakresu trudności i niepewności, należy zastosować wyjątek od terminu ośmiu tygodni przewidziany w art. 4 Protokołu nr 1 w sprawie roli parlamentów narodowych w Unii Europejskiej, załączonego do TUE, do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i do Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej.
- (24) W celu zapewnienia sprawnego wdrożenia przewidzianych środków oraz z uwagi na ich pilny charakter, spowodowany nagłą potrzebą rozwiązania problemu wyjątkowo szerokiego zakresu wyzwań i niepewności, z którymi borykają się rolnicy, niniejsze rozporządzenie powinno wejść w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.
- (25) W celu uniknięcia nieproporcjonalnych obciążeń administracyjnych małych gospodarstw i organów krajowych, zwolnienie z kar związanych z nieprzestrzeganiem wymogów warunkowości oraz zwolnienie z kar związanych z nieprzestrzeganiem wymogów wzajemnej zgodności powinno mieć zastosowanie z mocą wsteczną w odniesieniu do roku składania wniosków 2024.
- (26) Biorąc pod uwagę, że rok składania wniosków 2024 rozpoczął się w dniu 1 stycznia 2024 r., środki określone w niniejszym rozporządzeniu dotyczące norm 6, 7 i 8 dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska wymienionych w załączniku III do rozporządzenia (UE) 2021/2115 powinny mieć zastosowanie już w odniesieniu do roku składania wniosków 2024, aby umożliwić państwom członkowskim zastosowanie tych środków od tego roku składania wniosków,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

Zmiany w rozporządzeniu (UE) 2021/2115

W rozporządzeniu (UE) 2021/2115 wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 4 wprowadza się następujące zmiany:

a) ust. 3 lit. a) otrzymuje brzmienie:

„a) »grunty orne« oznaczają grunty uprawiane w celu produkcji roślinnej lub obszary dostępne do produkcji roślinnej, ale ugorowane; ponadto obejmują one – w okresie, w którym ma zastosowanie dane zobowiązanie – grunty uprawiane w celu produkcji roślinnej lub obszary dostępne do produkcji roślinnej, ale ugorowane, które są odlogowane zgodnie z art. 31 lub 70 niniejszego rozporządzenia lub z art. 22, 23 lub 24 rozporządzenia Rady (WE) nr 1257/1999 ^{(1)*}, lub art. 39 rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 ^{(2)*}, lub art. 28 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 ^{(3)*}.”

^{(1)*} Rozporządzenie Rady (WE) nr 1257/1999 z dnia 17 maja 1999 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich z Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (EFOGR) oraz zmieniające i uchylające niektóre rozporządzenia (Dz.U. L 160 z 26.6.1999, s. 80, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1999/1257/oj>).

^{(2)*} Rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz.U. L 277 z 21.10.2005, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2005/1698/oj>).

^{(3)*} Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 487, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1305/oj>).”;

b) ust. 4 akapit pierwszy lit. b) otrzymuje brzmienie:

„b) wszelkie obszary należące do gospodarstwa:

- (i) na których występują elementy krajobrazu podlegające obowiązkowi zachowania zgodnie z normą 8 dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska wymienioną w załączniku III; lub
- (ii) które w okresie, w którym ma zastosowanie odnośne zobowiązanie rolnika, zostały ustanowione lub są utrzymywane w wyniku jednego z ekoschematów, o których mowa w art. 31.

Jeżeli państwa członkowskie tak postanowią, »kwalifikujący się hektar« może obejmować inne elementy krajobrazu, pod warunkiem że elementy te nie są przeważające i nie utrudniają w znaczący sposób prowadzenia działalności rolniczej ze względu na zajmowaną przez siebie powierzchnię na działce rolnej. Stosując tę zasadę, państwa członkowskie mogą określić maksymalny odsetek powierzchni działki rolnej, na którym mogą występować te elementy krajobrazu.

Jeśli chodzi o trwałe użytki zielone, na których występują rozproszone niekwalifikujące się elementy, państwa członkowskie mogą postanowić, że do ustalania powierzchni obszarów uznawanych za kwalifikujące się stosowane będą stałe współczynniki zmniejszenia;”;

2) w art. 13 wprowadza się następujące zmiany:

a) w ust. 1 dodaje się akapit w brzmieniu:

„Ustanawiając normy 5, 6, 7 lub 9 dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska wymienione w załączniku III, państwa członkowskie mogą ustanowić szczególne zwolnienia z wymogów tych norm. Te zwolnienia muszą opierać się na obiektywnych i niedyskryminacyjnych kryteriach, takich jak uprawy, typy gleby i systemy rolnicze lub szkody na trwałych użytkach zielonych powodowane między innymi przez dzikie zwierzęta i gatunki inwazyjne, oraz muszą być ograniczone pod względem zasięgu obszarowego. Szczególne zwolnienia ustanawia się wyłącznie w przypadku gdy, oraz w zakresie, w jakim, są one niezbędne do rozwiązania konkretnych problemów związanych ze stosowaniem tych norm i nie mogą ograniczać znacząco wkładu każdej z tych norm w realizację ich głównych celów wymienionych w załączniku III.”;

b) dodaje się ustęp w brzmieniu:

„2a. Wdrażając minimalne normy określone zgodnie z ust. 1 i 2, państwa członkowskie mogą udzielić tymczasowych odstępstw od wymogów, takich jak terminy i okresy określone w tych normach, w przypadku warunków pogodowych uniemożliwiających rolnikom i innym beneficjentom spełnienie tych wymogów w danym roku. Zakres takich tymczasowych odstępstw musi ograniczać się do rolników i innych beneficjentów lub obszarów dotkniętych takimi warunkami pogodowymi i stosuje się je tylko tak długo, jak jest to absolutnie niezbędne.”;

3) w art. 31 dodaje się ustęp w brzmieniu:

„1a. W ramach ekoschematów, o których mowa w ust. 1, państwa członkowskie ustanawiają i zapewniają wsparcie dla jednego lub większej liczby schematów obejmujących – na gruntach ornych – praktyki na rzecz zachowania obszarów nieprodukcyjnych, takich jak grunty ugorowane, oraz praktyki na rzecz tworzenia nowych elementów krajobrazu. Dla rolników aktywnych zawodowo i grup rolników aktywnych zawodowo schematy te są dobrowolne.”;

4) art. 119 ust. 7 akapit pierwszy otrzymuje brzmienie:

„Wniosek o zmianę planu strategicznego WPR można składać dwa razy na rok kalendarzowy, z zastrzeżeniem ewentualnych wyjątków przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu lub które zostaną określone przez Komisję zgodnie z art. 122. Ponadto, w trakcie okresu wdrażania planu strategicznego WPR można złożyć trzy kolejne wnioski o zmianę planu strategicznego WPR. Niniejszy ustęp nie ma zastosowania do wniosków o zmianę planu w celu przedłożenia brakujących elementów zgodnie z art. 118 ust. 5.”;

5) w art. 120 dodaje się akapit w brzmieniu:

„Akapitu pierwszego niniejszego artykułu nie stosuje się do zmian aktów ustawodawczych wymienionych w załączniku XIII, które to zmiany wchodzi w życie po dniu 31 grudnia 2025 r.”;

6) w załączniku III wprowadza się zmiany określone w załączniku do niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 2

Zmiany w rozporządzeniu (UE) 2021/2116

W rozporządzeniu (UE) 2021/2116 wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 83 wprowadza się następujące zmiany:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Rolnicy posiadający gospodarstwo, którego maksymalna wielkość nie przekracza 10 ha użytków rolnych zadeklarowanych zgodnie z art. 69 ust. 1, są zwolnieni z kontroli w ramach systemu ustanowionego zgodnie z ust. 1 niniejszego artykułu.”;

b) w ust. 6 uchyla się lit. f);

2) w art. 84 dodaje się ustęp w brzmieniu:

„4. Rolnicy posiadający gospodarstwo, którego maksymalna wielkość nie przekracza 10 ha użytków rolnych zadeklarowanych zgodnie z art. 69 ust. 1, są zwolnieni z kar, o których mowa w ust. 1, 2 i 3 niniejszego artykułu i w art. 85.”;

3) art. 104 ust. 1 akapit drugi lit. a) pkt (iv) otrzymuje brzmienie:

„(iv) w przypadku EFRROW – w odniesieniu do wydatków poniesionych przez beneficjentów i płatności dokonanych przez agencję płatniczą w ramach wdrażania programów rozwoju obszarów wiejskich zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1305/2013, z wyjątkiem art. 96 i 97 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013 w odniesieniu do beneficjentów, którzy podlegają systemowi kontroli, o którym mowa w art. 83 niniejszego rozporządzenia;”.

Artykuł 3

Przepisy przejściowe

1. Na zasadzie odstępstwa od art. 119 ust. 8 akapit trzeci rozporządzenia (UE) 2021/2115 data wejścia w życie zmian planów strategicznych WPR związanych ze zmianami norm 6, 7 lub 8 dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska określonych w załączniku do niniejszego rozporządzenia, przedłożonych przez państwa członkowskie do zatwierdzenia przez Komisję na podstawie art. 119 ust. 2 tego rozporządzenia w odniesieniu do roku składania wniosków 2024, nie podlega zatwierdzeniu przez Komisję.

2. Na zasadzie odstępstwa od art. 119 ust. 11 rozporządzenia (UE) 2021/2115 państwa członkowskie mogą zadecydować w odniesieniu do roku składania wniosków 2024, że zmiany planów strategicznych WPR związane ze zmianami norm 6, 7 lub 8 dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska określonych w załączniku do niniejszego rozporządzenia mają skutki prawne przed ich zatwierdzeniem przez Komisję. W odniesieniu do normy 8 dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska państwa członkowskie mogą podjąć tę decyzję tylko wtedy, gdy w odniesieniu do roku składania wniosków 2024 stosują schemat obejmujący – na gruntach ornych – praktyki na rzecz zachowania obszarów nieprodukcyjnych, takich jak grunty ugorowane, lub praktyki na rzecz tworzenia nowych elementów krajobrazu, o którym to schemacie mowa w art. 31 rozporządzenia (UE) 2021/2115.

Podejmując decyzję, o której mowa w akapicie pierwszym, państwa członkowskie zapewniają przestrzeganie zasad ogólnych prawa Unii, w szczególności zasad pewności prawa, niedyskryminacji i ochrony uzasadnionych oczekiwań rolników i innych beneficjentów, a także uwzględniają potrzebę dania rolnikom i innym beneficjentom wystarczająco dużo czasu na dostosowanie się do zmian.

Artykuł 4

Wejście w życie i rozpoczęcie stosowania

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Art. 2 pkt 2 i 3 oraz załącznik stosuje się od roku składania wniosków 2024.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 14 maja 2024 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego

Przewodnicząca

R. METSOLA

W imieniu Rady

Przewodnicząca

H. LAHBIB

ZAŁĄCZNIK

W załączniku III do rozporządzenia (UE) 2021/2115 wprowadza się następujące zmiany:

- 1) wpis dotyczący „GAEC 6” otrzymuje brzmienie:

„GAEC 6	Minimalna pokrywa glebowa, w celu uniknięcia niepokrycia gleby roślinnością w najwrażliwszych okresach, określonych przez państwa członkowskie (*).	Ochrona gleb w najwrażliwszych okresach
---------	---	---

(*) Państwa członkowskie mogą w szczególności uwzględnić krótki okres wegetacji wynikający z długości i dotkliwości okresu zimowego w danych regionach.”;

- 2) wpis dotyczący GAEC 7 otrzymuje brzmienie:

„GAEC 7	Zmianowanie upraw na gruntach ornych, z wyjątkiem roślin rosnących pod wodą. Państwa członkowskie mogą ponadto podjąć decyzję o umożliwieniu rolnikom i innym beneficjentom spełnienia tej normy poprzez dywersyfikację upraw (*).	Zachowanie potencjału gleby
---------	--	-----------------------------

(*) Zmianowanie upraw polega na zmianie upraw na poziomie działki rolnej (z wyjątkiem upraw wieloletnich, traw i innych zielnych roślin pastewnych oraz gruntów ugorowanych), w tym odpowiednio zarządzanych upraw wtórnych.
Ze względu na różnorodność metod uprawy i warunków agroklimatycznych państwa członkowskie mogą zezwolić w określonych regionach na stosowanie innych praktyk w zakresie wzmocnionego zmianowania upraw z udziałem upraw strączkowych lub dywersyfikacji upraw, mających na celu poprawę i zachowanie potencjału gleby zgodnie z celami niniejszej normy dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska.
Przy określaniu wymogów dotyczących dywersyfikacji upraw państwa członkowskie przestrzegają następujących wymogów minimalnych:

- a) w przypadku gdy powierzchnia gruntów ornych gospodarstwa wynosi od 10 do 30 ha, dywersyfikacja upraw polega na uprawie na gruntach ornych gospodarstwa przynajmniej dwóch różnych upraw; uprawa główna nie może zajmować więcej niż 75 % tych gruntów ornych;
- b) w przypadku gdy powierzchnia gruntów ornych gospodarstwa przekracza 30 ha, dywersyfikacja upraw polega na uprawie na gruntach ornych gospodarstwa przynajmniej trzech różnych upraw; uprawa główna nie może zajmować więcej niż 75 % tych gruntów ornych, a dwie uprawy główne łącznie nie mogą zajmować więcej niż 95 % tych gruntów ornych.

Państwa członkowskie mogą zwolnić z obowiązków wynikających z tej normy gospodarstwa:

- a) w których więcej niż 75 % gruntów ornych jest wykorzystywanych do produkcji traw lub innych zielnych roślin pastewnych, jest ugorowanych, jest wykorzystywanych do uprawy roślin strączkowych lub jest wykorzystywanych w sposób stanowiący połączenie tych zastosowań;
- b) w których więcej niż 75 % kwalifikującej się powierzchni użytków rolnych jest trwałymi użytkami zielonymi, jest wykorzystywanych do produkcji traw lub innych zielnych roślin pastewnych lub do uprawy roślin rosnących pod wodą, przez znaczącą część roku lub przez znaczącą część cyklu uprawowego, lub jest wykorzystywanych w sposób stanowiący połączenie tych zastosowań; lub
- c) o powierzchni gruntów ornych do 10 ha.

Aby zapobiec dużym monokulturom, państwa członkowskie mogą wprowadzić maksymalny limit powierzchni pokrytej jedną uprawą.
Rolników certyfikowanych zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2018/848 uznaje się za spełniających wymogi niniejszej normy dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska.”;

- 3) wpis dotyczący „GAEC 8” otrzymuje brzmienie:

„GAEC 8	— Zachowanie elementów krajobrazu — Zakaz ścinania żywopłotów i drzew podczas okresu lęgowego ptaków oraz okresu wychowu młodych — Fakultatywnie – środki przeciwdziałające rozprzestrzenianiu się inwazyjnych gatunków roślin	Utrzymywanie nieprodukcyjnych elementów w celu poprawy różnorodności biologicznej na terenie gospodarstw rolnych”
---------	--	---